Ч. 175 (11.143.) Львів, вівторок 9. серпня 1927. Poczłowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справах оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Після віденського вибуху.

Львів, 8. серпня 1927.

Кріваві віденські події, їх причини і наслідки, як матеріяльної, так ще більше політичної натури, цікавлять донині європейську прилюдну опінію, виразницею якої є в першу чергу преса. Преса всіх держав і народів Европи займається від часу невдалої віденської революції живо майбутньою долею австрійської республики, зокрема виглядами на її злуку з великим німецьким матірним пнем. Статті на цю тему доводиться нині читати мало не щодня в чужинних пресових органах.

Якнебудь недавня револьта у Відні нагадала знов світові про незавидне положення малої, обкроєної Австрії, що своїми власними засобами поживи може виживити ледви четвертину свого населення, що до того має столицю, яка сама творить третину населення цілої держави, — то справа її злуки з Німеччиною, яку богато політиків уважає одинокою доцільною розвязкою, не поступила ні на крок уперед. Що більше! З ріжних голосів преси, з її тону виходило би, що віденський вибух відсунув вічно актуальну справу злуки на задній плян — у самім німецькім політичнім світі.

Політичний європейський світ сказав собі, як і при попередніх револьтах у Відні: „Треба щось з тою Австрією зробити!" Так думав і заявляв він нераз, так сказав собі й тепер, віручи, що положення унормується само собою, а там уже якось то буде. Більше ця справа його не цікавить.

Врештою не богато інакше поступала й сама Австрія. У всіх своїх критичних ситуаціях — а було їх немало! — її провід умів здобутися на одно: він запевняв на ліво і право, що щось мусить статися, що з „Австрією муситься щось зробити". А коли небезпека проминула, лишалося все по старому, по давньому, бо германічні держави не в силі були відважитися на ніякий рішучий крок. І слід ствердити, що ця тактика спільна не тільки християнським суспільникам, чи взагалі міщанським партіям, але й „революційним" соціялістам. Принайменше тоді, коли вони були в коаліційному кабінеті разом з христ. суспільниками й коли було чи не найбільше нагод виявити свою волю ясним революційним ділом — проголошенням зединення з Німеччиною, вони на це не спромоглися. По теперішньому зривові у Відні, що перелякав не тільки правицю, але й поміркованy лівицю в самій Німеччині, голосів у роді тих, що „з Австрією треба конче щось зробити" — стало помітно менше.

Зокрема щодо Німеччини, то її легальне представництво, її уряд, зовсім не бажає собі тепер живішої дискусії на тему приєднання Австрії до німецької республики. В програмі, яку собі поставив німецький уряд у справі ревізії мирових договорів, справа прилучення Австрії не стоїть зовсім на першому місці. На найближчу мету Німеччина хоче добитися чого іншого — австрійська проблема є тут для неї покищо радше завадою.

Але й німецьке громадянство як таке не виявляє нині також надто великої охоти приняти в свої обійми рідних австрійських братів. І то однаково як правиця, так і лівиця, що досі все заступалися за злукою (бо середина — центр і демократи — ніколи в цій справі не ангажувалася). Всім їм віденські події нагнали страху, тимбільше, що сама Німеччина, де в часі розвалу були не такі заворушення, не переживала нічого подібного від початку 1919 року!

Як бачимо ненадійний зрив у Відні, що відбився сильним відгомоном у цілому світі, не рушив з місця ні на крок австрійської проблеми. Поза стереотипними фразами, поза тисячний раз повторюваним „муситься щось зробити з Австрією!" — на ділі все лишилося без змін. Горячо вижидана справа злуки з Німеччиною, що здавалося, дозріла вже давно до вирішення, відсунулася ще дальше в тінь, бо зневірилося до неї само німецьке громадянство.

З життя КП(б)У.

Чисельний стан КП(б)У. у світлі останнього партійного перепису. — Механічні, добровільні і примусові виступи з партії. — Чищення сільських партійних гуртків. — Діяльність опозиції на Україні.

При кінці серпня (від 26.) відбувся в Москві шостий пленарний Зїзд Центральної Контрольної Комісії всесоюзної комуністичної партії більшовиків. До ЦКК ВКП(б) належать, як відомо, представники всіх обласних і краєвих одиниць тієї партії, а в тому також представники КП(б)У. Цю останню заступав на зїзді теперішній голова Центр. Контр. Комісії Компартії більшовиків України і нарком робітниче-селянської інспекції в уряді УСРР Волод. Затонський. Він склав перед пленумом звіт з діяльности і життя КП(б)У і з діяльности РСУ.

Для нас особливо цікавими у його звіті будуть дати, що відносяться до життя КП(б)У, бо вони лишній раз наглядно докажуть, що диктатуру на Україні виконує маленька, відносно до числа населення УСРР, ґрупка людей, що належить до партії, до того ґрупка зложена в своїй перевазі з неукраїнського елементу. Отже зі звіту довідуємося, що КП(б)У зростала найінтензивніше в часі між 1924 а 1926 роками, коли то цифра її членів зросла від 57 до 168 тисяч./Таким чином за останніх три роки зросла ПК(б)У чисельно тричі. Найбільше у КП(б)У робітників, які на Україні були і є зросійщеними. Коли порівнати їх скількість у КП(б)У з числом робітництва в цілій ВКП(б), то вийде, що Україна під тим оглядом перевищає всі краї СРСР. В цифрах виглядає це так: у КП(б)У робітників є тепер 65,2 відсотки, а у ВКП(б) є їх лише 57 відс. Затонський стверджує при тому, що за останній рік на Україні число робітників у КП(б)У навіть зменшилося, бо передтим було їх аж 67 відс. На місце убувшого робітничого мав увійти до партії селянський елемент.

Останніми часами — стверджує Затонський — помітне значно збільшення виступів з партії, що сягає одного відсотку. Великy більшість виступів творять т. зв механічні виступи. Механічно убуває з партії той, що не вплачує протягом кількох місяців членських вкладок. Отже на механічні виступи з партії випадає аж 80 відсотків, а тільки 10 відсотків на т. зв. добровільний вихід, при якому член свій виступ оголошує. Остаючих 10 відсотків випадає на виключення з партії за всякі прогріхи. Затонський твердить, що виходили з партії переважно „особи, що не користуються в масах авторитетом і *елемент, який обріс господарством за період неп-и*". Дуже замітна ця метафора про „обростання господарством" деяких комуністів!

Партія притягала до відповідальности за всякі „ухили" чи нечесні політично вчинки 2.7 відсотків усіх членів. Найменше споміж притягнених до партійної відповідальности було робітників, а найбільше тих, що займали відповідальні становища в державній бюрократичній драбині. Дуже великий відсоток було в партії таких, що нарушували партійну дисципліну. Цілих 25 відс. притягано до партійної відповідальности за піянство. У звязку з проводженням кампанії за режім економії та знижкою цін збільшився у партії також відсоток карних злочинів.

Протягом 1926 р. проведено по всій Україні контролю 85 найслабших сільських т. зв. партійних осередків. В тих „осередках" помічено масове явище піянства. В цілях оздоровлення тих „осередків" виключено з партії 10 відс. їх членів, а на цілих 12 відс. понакладано всякі партійні кари. Крім тих 85 випадків, загально — як твердить Затонський — діяльність сільських партійних активів стала значно жвавішою.

Про діяльність опозиції на Україні сказав Затонський, що вона така сама як у Москві та Ленінграді. Особливо останніми часами поширила опозиція свою діяльність в КП(б)У. Звітодавець цитує навіть деякі документи, що вказують на спроби опозиції наладнати на Україні звязки з неприхильними для КП(б)У елементами. Протягом півтори року притягнено до партійної відповідальности 27 опозиціоністів, а з них 12 виключено з партії.

Це булоб усе, що відноситься до життя КП(б)У на Україні і про що говорив у своєму звіті Затонський. Справи національного складу КП(б)У тим разом ні він ні ніхто інший не порушував. А це булоб цікаво знати. Пригадуємо лише, що в червні 1926 р. офіціяльна статистика партії виказувала в КП(б)У аж 45 відсотків українців. Думаємо, що нині число українців не тільки не побільшилося в партії, але навпаки, завдяки відомим поділам з „національними" ухилами Шумського, Хвильового та інших могло лише зменшитися. І напевно зменшилося

Нові шляхи нашої кооперації.

Про централізацію наших центральних установ.

Під назвою „Нові шляхи нашої кооперації" появилася на сторінках „Діла" у 171. числі з дня 4. серпня ц. р. стаття д-ра Вол. Левицького, яка малаб вказувати нові шляхи для розвитку нашої кооперації на території західних українських земель.

Автор статті уважає, що наша кооперація зовсім обновиться, коли зліквідує всі Повітові Союзи Кооператив та позасновує вздовж залізничих шляхів і по повітових містах магазини Народної Торговлі. Не маю наміру на цьому місці підривати поваги Народньої Торговлі, але думаю, що всього тягару праці, який тепер несуть десятки П.С.К., звалити на інституцію в даному випадку з наскрізь бюрократичним устроєм, — не можна. Не можна того тягару звалити на неї ще й з уваги на її чисто капіталістичну провідну ідею та думку, яку видно у статуті.

Мені здається, що хто працював чи то працює практично на кооперативній ниві, той повинен би дійти до дещо інших висновків. Теперішній час вимагає якраз не ліквідації Повітових Союзів Кооператив, але їх скріплення у нутрі і на зовні. Поділяю думку автора згаданої статті, що по деяких П. С. К. може і дялись якісь неправильности і може засіли у них деякі нефахові одиниці, однак, щоб ці недомагання усунути, не потрібно нам валити аж усю коопер. будову, а вказати ще Р. С. У. К., який може на місці все для добра нашої кооперації полагодити.

Автор статті згадує лише про споживчу кооперацію і забуває, що наша кооперація має ще далеко вищі цілі, наприклад: масовий багато міліоновий скуп сільсько-господарських продуктів, як яєць, збіжжа, бульби, клоча, та що до сповнення цього завдання треба якраз на місцях торговельних кооперативних централь, якими під цю пору є ПСК. Дальшим нашим завданням є націоналізування торговлі і майбутнього промислу. Отже чи здійснення цих високих завдань булоб можливе при складах Народньої Торговлі? — Не доцільно тут писати про кошти утримування таких магазинів і т. д., які калькуляцію автора поважно захиталиб, але погоджуся з тим, що нам треба все таки конче перевести перебудову нашої кооперації але в іншому напрямі. Тут позволю собі подати мою думку. У нас конечною є централізація наших вищих кооперативних інституцій. Досі Народня Торговля, Центробанк, Дністер, хоч і любили кооперацію, що на жаль ішли і далі йдуть по чисто капіталістичній лінії. Оподалік держиться Р. С. У. К., що не хоче мішатися до індивідуальних капіталістичних змагань названих установ, а Центросоюз мусить серед важких обставин сповняти якраз головну ролю на кооперативній ниві. Ці обставини відбиваються вже на нашій кооперації. Тому доцільно булоб, щоби згадані інституції злучилися у новім Центросоюзі, який був би дійсною централею кредитової, споживчої, сільсько-господарської кооперації та розпадавсь на поодинокі відділи: кредитовий, торговельний, промисловий

асекураційний і сільсько-господарський. Кожний з тих відділів вів би осібно свої агенди, але під одним прапором і прямував би до одної цілі! Колиб повстав обновлений, сильний фінансово Центросоюз та до того з зоцільно-переорганізованим апаратом, тоді щойно можнаб приступити до реорганізації Повітових Союзів Кооператив згідно з вимогами на місцях і по лінії побажань Центросоюза. — Булоб також добре створити Економічну Раду краю, яка складалась би з представників ріжних ділянок економічного життя і яка становилаб нашу найвищу економічну інстанцію та вглядалаб в діяльність Р. С. У. К. і Центросоюза. Над цими справами повинноб наше громадянство застановитися, щоб повести розпочате кооперативне діло до кращої будучности.

Серед комуністів.

Перед ліквідацією опозиції у ВКП.

Ще в липні ц. р. рішив Центральний Комітет всесоюзної компартії більшовиків усунути зі свого складу членів опозиції Троцького, Зіновєва, Каменева, Сапронова та інших. Одначе цеї ухвали не міг виконати, бо вона не мала апробати центральної контрольної комісії (ЦКК) ВКП(б). Саме в кінцем липня почала радити над справою опозиції ЦКК. Досі висліди її нарад невідомі.

Та всеж є всі дані на те, що опозиція у ЦКК програє, а переможцем над нею вийде Сталін. Не так давно всі найвизначніші провідники опозиції відреклися були від своїх кличів і признавалися до гріхів. Одначе пізніше (весною ц. р.) вони поновили опозиційну діяльність проти теперішнього політичного бюра партії і проти Сталіна та вислали до Центрального Комітету меморіял, в якому вимагали ультімативно заволодення своїх домагань. Це своєрідне ультіматум підписане спершу 80-а, а потім 320 заслуженими ветеранами комунізму було рівночасно і програмою обєднаної опозиції.

За тим ультіматом пішли інші „докладні записки" і додаткові пояснення на письмі від опозиції до Ц. К. Рівнорядно з тим розвинала опозиція підпольну організаційно-консолідаційну діяльність своїх рядів. Першим ударом Сталіна по ній була ухвала ЦК про усунення опозиціоністів з ЦК. По тім пішли інші, які походили з рядів самої вже опозиції. І так вилатна і впливова опозиціоністка вдова пок. Леніна Крупская виступила на передодні засідання Центр. Контр. Комісії з прилюдним відреченням від опозиції, з самоосудженням власних опозиційних прогріхів, а крім того з гострим осудженням цілої опозиції, яка, мовляв, при теперішних відносинах в обличчу великої небезпеки для СРСР своєю роботою допомагає Англії та контрреволюції. Так само відрікся від опозиції впливовий комуніст і визначний більшовицький економіст Сокольніков. Це без сумніву ослабило в великій мірі саму опозицію.

До тогож треба знати, що партійна опозиція, обєднана тепер, для боротьби зі Сталіном, фактично слаба своєю гуртковістю, сектарством. До неї належать усякі групи. Та найвпливовіші з них є групи Троцького та Зіновєва, а далі Смирнова і Сапронова і накінець група Смілги. Тепер усі ті групи визнають спільну платформу боротьби, але всі вони зовсім інакше дивляться на найактуальніші справи біжучої політики більшовиків.

Всі ці найновіші факти з „покаянними" декляраціями Крупської та Сокольнікова й інших вказувалиб, що цим разом опозицію приборкає Сталін на довший час. Такі висновки диктують обставини і факти. Треба знати, що Москва, зокремаж Кремль, нинішній осідок червоних диктаторів, все були повними загадок і несподіванок. Можуть зайти усякі несподіванки і в даному випадку. А виступи Крупської і Сокольнікова з лав опозиції треба вважати початком, прелюдією тих загадочних несподіванок.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Новий наступ на українські школи.

Мафія Прушинського гуляє безкарно далі.

Цілий ряд громад ріжних повітів дістає рішення куратора, що, мовляв, у приписаному речинці родичі більше між 20-ти дітей у шкільному віці внесли деклярації з домаганням польської мови навчання в школі і що з уваги на те українську мову навчання в школі касується, а на її місце вводиться утраквізм. Малоб це статися з початком шкільного року 1927/28.

Замітити годиться, що українські родичі не мають змоги оборони перед того роду розпорядками куратора, тому, що шкільна влада держить у тайні прізвища тих, що підписали деклярації на польську школу. Неможливо отже виказати, що підписи родичів на тих „деклараціях" просто сфальшовано, або що підписували їх такі, що не мають на те ніякого права (прим. такі, що не мають дітей у шкільному віці). Переміну викладової мови переводять навіть у таких громадах, де нема ні одної польської дитини і де всі родичі українських дітей заявляють готовість зложити присягу, що ніхто з них не підписував деклярацій за польською школою. Таку переміну викладової мови зроблено між іншим також у Кліцку, руденського повіту. На широку скалю твориться теке саме в останньому часі в долинському повіті.

Про всі такі переміни української викладової мови навчання слід негайно повідомляти Красву Народню Канцелярію Нац. Обєднання, Львів, вул. Костюшка ч. 1 а, а також вносити рекурси до міністерства освіти у Варшаві з домаганням виявлення імен і прізвищ осіб, що внесли деклярації за польською школою, щоб була змога виказати фальшування і наглядні зловживання. Розуміється, в рекурсі треба ставити домагання, щоби внесено розпорядок куратора про переміну української мови на польську чи утраквізм. Побачимо, як поставиться до тих метод таємної мафії Прушинського, яка робить оці зловживання і фальшування в цілій Галичині, міністер освіти Добруцький.

Виборчі вислідн.

Село Сервіри відоме з господарки найвищого війта Івана Галая. Проти нього не раз пробували ставути свідомі громадяни Серкір, та все безуспішно, бо влада приходила йому все в поміч. Так було і при громадських виборах. Проти себе станули дві партії: одна членів Національного Обєднання зі Степаном Муровичем і Василем Шабліяем на чолі, друга хрунівська під стягу Галая, до якої компанії прилучився народній учитель Павло Моляко, брат війта з Остаповець і агент Дністра Петро Томашівський. Тій славній трійці за протекцією старости вдалося перевести вибори по своїй волі. Комісія на внесення п. Моляка Павла на два дні перед виборами викреслила з лісти голосуючих п. Степана Муровича. Інтервенція в старостві не мала успіху. В сам день виборів у IV. колі голосували через повновласників. Виборців наклонювано в самому виборчому льокалі до голосування на лісту хрунів. Через таке переведення виборів народня ліста перепала в усіх 4 колах лелеп двома голосами. В першому колі крім того заключено пакт з жидами, які явно станули по стороні хрунівських, за що одержали два мандати на 8 жидів у селі. Також непетикувався гідний є поступок д-ра Горованого зі Серкір, який недавно вернув з Чех, а не зорієнтувавшись у ситуації, віддав свій голос на хрунівську лісту. Проти виборів внесено протест і є надія, що будуть уневажнені. Село Серкіри відоме зі свойого патріотизму, чого нераз дало доказн. В громаді розвивалася дуже гарно читальня Просвіти, поки староство у Зборові на донос Галая Івана її не закрило. При читальні гарно розвивалися також хор і аматорський гурток. На місце цього основано тепер кооперативу, яка з причини пропаганди сторони Галаївсько-Моляківської не в силі обєднати всіх односельчан. Між іншим начальник громади Галай Іван і учитель Моляко купують у місцевих жидів. При кожній нагоді обирається в селі Серкіри ріжні датки на Рідну Школу, на Просвіту й ін., одначе тому ставить перепони згадана славна трійка.

КОЗОВА

При виборах до гром. ради вибрано 8 українців, між ними й о. Семена Іванчука, місцевого пароха. Сіоністи не додержали умови і замість умовлених 10 українців

ІЛЯРІОН СВЄНЦІЦЬКИЙ.

З культурного життя сучасної України.

3. Вага шкільництва в українізації.

(Продовження.)

Отся суспільно-міжнародня риса навчання на Україні і в СРСР свідчить не тільки про те, що українізація є в дійсности великим відродженням України, а є одним величним воскресінням до самостійного культурно-творчого життя Евразії у колі народів культурного світа. Хоча нам незнані навіть найближчі пляни Наркомос-ів (народніх комісарів освіти СРСР), то ми можемо вже сьогодні предсказати недалеку будучину заснування катедр українознавства по всіх важніших університетах і академіях радянського союзу. Без основного знання облича так великої території Союзу як Україна, неможливою буде корисна праця у всесоюзних розмірах.

Українізація це дійсно шлях до інтерналізації ваги України, це дійсно найбільший здобуток України в СРСР, про який не мріяли навіть найбільше горячі патріоти 1914 р., коли зривалися до війни з царською Росією.

Музеї, книгозбірні, фільми і радіо, є найпершими кроками України на полі цієї інтернаціоналізації. Про величезну працю музеїв і книгозбірень України читач міг вже познайомитись з видання Управи Національного Музею початку 1927 р., тим то ось тут звернемо увагу тільки на вагу цих установ у загальному навчанні. Учні всіх типів шкіл знайомляться систематично з усіми скарбами духового життя України оглядаючи збірки численних музеїв і бібліотек України. Через них переходять дуже численні групи війська, екскурсантів, робітництва, селянства і ріжних організацій, все з провідниками і з поясненнями ріжних фахівців. Осібну групу гостей становлять чужинці, що через побут у музеях, бібліотеках і установах та відділах УАН (Укр. Акад. Наук) не тільки таки дещо українізують, але й Україну інтернаціоналізують, тобто дають за границею розголос її науковим і духовим досягненням.

Для кращого потвердження вище сказаного про прямування Союзу і України до науки і освіти у найширших верствах, належить вказати на музеї революції. Це зовсім нове явище в союзній музеольогії. Приміщені ці музеї — в Ленінграді у царському зимньому двірцеві, в Москві в ґенерал-ґубернаторському домові, у Київі в б. педаґоґічному музеєві Алексія. Ось зміст київського музею революції: революційні рухи 17—18 віків, велика французька революція, декабристи, кріпацтво, народництво, париська комуна, часи Олександра III., 1905 рік, Гапон, реакція Плеве-Столипіна, світова імперіялістична війна, революція 1917 р., Центральна Рада, громадянська війна, червона армія, Китай. Колиж ви приглянетеся до діяграм, що зображають ріст економічної продукції, робітничих рухів і революційної думки, та звяжете з цим образ і хід літературного розвитку поодиноких націй б. Росії під гнетом цензури, тоді зрозуміете, що музей революції є в дійсности музеєм еволюції і визволення суспільної думки. Музеї поодиноких письменників — Пушкіна, Лермонтова і Толстого в Академії Наук в Ленінграді та в Москві, Шевченка в Чернигові і Київі, Квітки і Гоголя в Харкові — засвідчують це найкраще своїм суспільно-громадянським тлом.

Ту саму загальну освітну працю веде фільм і радіо. ВУФКУ (Всеукр. фільмо-кінове управління) показує нам „Тараса Трясила" і „Миколу Джерю". Теми чисто українські. Артисти і статисти українці і неукраїнці, як звичайно в мистецтві, мусять до цих тем духово українізуватися, тобто вміти перетопити всесвітнє мистецтво в українську форму. Режисерія мусить вивчити і знати українську землю з її красою і пригожістю для фільмових знимок. Ще краще мусить вона вивчити тип українця і українки, живих людей і в мистецькому перетворенні, щоби підібрати артистів, гідних створити ілюзію живої дійсности. Режисерія мусить знати ще краще від артистів саму фабулу з усіми тонкостями і відтінками змісту, щоби створити образ гідний для України, всього Союзу і широкого світу. Всі ці завдання виконати, це значить створити своєрідний український фільм. Фільми ці навіть у подробицях обрамування текстів і заголовків є дійсно стилево українськими. Мотиви рослинного орнаменту з давніх килимів, гафтів, кераміки та вчасно барочні гірлянди і волюти будівель України, так добре знані Василеві Кричевському і всім що з ним працюють в Одесі, надають вже обгортці фільму український характер. Подбали навіть за добір букв до текстів, щоби вони були в згоді з орнаментом заголовків. Архитектурне тло козацької Січи, панські покої і старшинські світлиці, костюми, побут, ґрім артистів — все це виявляє очі і руки знавця-мистця. Правда, не один Кричевський тут працює; створив був Репін типи невгомонних січовиків-козарлюг, а без них булоб дуже нелегко відтворити їх сьогодні на сцені. До створення фільмового типу української дівчини причинилися дуже образи Маковського, Тимоненка, Красицького, чому найкращий доказ сцена утечі дівчат з купелі, що нагадують нам русалок.

Коротко сказати — ВУФКУ дає особливий тип фільму. І цей український фільм стає до змагання за право участи в міжнародньому вже признаному фільмовому мистецтві. А вислід буденної праці ВУФКУ — це перетворення минулого, сучасного і майбутнього життя України в образи, що виривають в душах соток тисяч видців глибоке русло думок і почувань, та вяжуть Україну зі світом. Подумайте тільки — український фільм у Відні, Парижі, Берліні, Льондоні, Ню Йорку...

А за фільмом радіо передасть у далекий світ українську музику, пісні і живу мову, живих діячів української політики, науки, техніки. Чиж це не вислід великого розмаху українізації і інтернаціоналізації України?

Не слід забувати, що Дніпрельстан буде на порогах Дніпра за Січею, що з України попливе велика сила світла і руху на увесь Союз... І сповниться правда про схід сонця із заходу. І дійсно сходить сонце нового матеріяльного життя для селянства Великоросії тільки з України. В міру як лекшою ставатиме виміна хліба, світла і руху за мануфактуру, лекшим ставатиме вплив більше цивілізованого домівства України на нуждені кошари і плетінки Курщини, Вороніжчини, Московщини, Тверщини. Північ ще раз населить і оживить, але на цей раз новим творчим почином, багатий південь. І припинить північ давній спір з південем про старшинство та примириться з ним як з рівноправним громадянином-сусідом-братом.

Всю отсю дійсність і велику потенцію культурного життя сучасної України можна було осягнути тільки участю в революції, тільки ціною життя побідженого світогляду; бо тільки із смерти великого Вчора виростає велике життя Сьогодня, щоби вмерти для ще більшого Завтра.

(Продовження буде.)

...вибрано тільки 6. Поляки мають теж 8 радних, решта жиди.

СТРИЙЩИНА.

В Добрянах вибори відбулися 30. липня ... Завдяки добрій підготові в IV., III. і II. колі вибрано радними самих свідомих українців. Лише в I. колі при помочі голосів польських, жидівських і німецьких вибрано 4 хрунів. Невдоволені хруні внесли протест, який одначе вже відкликано. Начальник ... не давав того до ... тримався на ... ради, так цупко тримався на ... престолі. Але вкінець-вкінців і його панування скінчилося.

ДОБРОМИЛЬЩИНА.

Грушатичі: на 24 радних 12 українців, 6 поляків, 6 жидів. *Княжполь* на 16 радних ... *Лопушна* на 24 радних 24 українців. *Кенсувата* на 16 радних 14 українців, 1 поляк, 1 жид. *Лісковате* на 24 радних 21 українців, 1 поляк, 2 жиди.

СОКАЛЬЩИНА.

Бобятин: радних 24, українців 20, поляків 4. Між українцями більшість людей ... несвідомих. Український виб. комітет вніс протест до воєвідства. *Боратин:* радних 24, українців 22, поляків 2. Побідив у громаді виб. комітет зі своєю лістою. Радні з більшости найсвідоміщі одиниці села. Поляки допускалися ріжних надужить при виборах. Одначе нічо не помогло. Заслужився біля переведення цих виборів молодий парубок Наливайко Василь. *Батів:* радних 24, українців 20, поляків 4. Більшість радних свідомі громадяни. В селі є трохи поляків, які внесли протест, хоч вибори переведено леґально. *Війславичі:* радн. 24, українців 18, пол. 6. Побідила українська ліста. Протесту не внесено. В селі до 40 прц. поляків. Більшість радних свідомі люди. *Волиця Комарова:* радних 24, українців 12, поляків 12. Побідили поляки. При виборах були великі надужиття. Протесту не вношено. Війтом вибрано старого комісаря, великого хруня. *Герасимовичі:* радних 24, українців 20, поляків 4. Більшість свідомі українці. Поляки і хруні внесли протест до воєвідства. *Гатовичі:* радних 24, українців 19, поляків 5. Побідили українці, хоч поляки допускалися при виборах найгірших надужить. Поляків у громаді до 60 прц. Поляки внесли протест. *Завишня:* радних 24, українців 24. Більшість радних — свідомі люди. Протесту не вношено. *Комарів:* радних 24, українців 14, поляків 10. Радні — найсвідоміші громадяни села. В селі около 40 прц. поляків. Хруні і поляки внесли протест. — *Купичі:* радних 24, українців 23, поляк 1 (кольоніст). Більшість радних — свідомі селяни. В селі 25 прц. кольоністів. Хруні провалилися і внесли протест. — *Дешатів:* радних 16, українців 13, поляків 3. В раді свідомі селяни. Хруні внесли протест. — *Паргач:* радних 32, українців 32. Немалі заслуги поклав тут ... До виборів пішли всі селяни і не зважаючи на терор, побідили. Хруні й кольоністи внесли протест. — *Рожджалів:* радних 32, українців 32. Поляки внесли протест. (Поляків около 20 прц.) Радні — самі свідомі селяни. — *Угринів:* радних 24, українців 24. Радні — найсвідоміші селяни. Не зважаючи на найбільші надуживання, яких лише могли допуститися поляки, більшість села побідила. Поляки внесли протест. — *Яструбичі:* радних 24, українців 24. До ради увійшли в більшости (17 радних) найсвідоміші селяни. Є кількох ... і хрунів. Богато заслуг положив ... В. Матвіїв. Хруні внесли протест.

Виборчий рух.

ДОЛИНА.

В неділю дня 31. липня ц. р. відбулося в Долині в год. 12. в полудне велике передвиборче віче. Обширна саля була битком заповнена. Видно, що заінтересування громадськими виборами в Долині дуже велике. Значний процент учасників становило жіноцтво. Віче отворив короткою промовою голова виборчого комітету д-р Дереш і він зложив звідомлення з діяльности виборчого комітету. Реферат про значіння громадських виборів і про політичне положення українського народу виголосив делеґат Центрального Комітету секретар Володимир Целевич. По рефераті виявалася обширна дискусія. Пробував каламутити воду соціялістичний ... дир. Каси Хорих Вайман. Він веде агітацію серед українського міщанства за бойкотом громадських виборів, хоча сам стоїть на чолі міщанського ... виборчого комітету. Несовісну роботу і хвилеву політику польських соціялістів здемаскував секретар Володимир Целевич. В дискусії забирали голос численні учасники. Всі висказували своє довіря до українського виборчого комітету, так, що можна мати надію, що всі виборці-українці сповнять свій обовязок і підуть солідарно в дні 7. серпня до виборчої урни. Віче закінчив промовою адвокат д-р Дереш.

Бомбовий замах в Америці.

Пімста за присуд Сакка і Ванзетті.

Льондон, 7. серпня 1927.

На станції підземної залізниці в Ню-Йорку виконано бомбовий замах. Бомби підложено в чотирох місцях а то на 23, 26, 28, 34 улиці. Підчас вибуху виглядало, що то землетрус. Саме підїздили до станції два поїзди, але їх здержано автоматичною гальмою. Станція підземної залізниці зовсім знищена. Наслідком вибуху повстала пожежа. Кажуть що було двох людей вбитих, а 7 ранених. Вулиці вкриті побитими шибами. Шкоди заподіяні вибухом виносять 6 міл. долярів. Арештовано росіянина Бориса Зіґеля, як підозрілого у виконанні першого замаху. — В Бостоні арештовано якусь жінку, як обливала нафтою мури дому, в якому живе губернатор Фулер. У Філядельфії вкинено бомбу до церкви через вікно. Бомба вибухла. — Поворблено зарядження, бо побоюються атентату на през. Куліджа. — Бомбу підкинено біля веранди дому бурмістра м. Бальтіморе. Вона вибухла, але не ранила нікого. Бурмістра не було тоді вдома, а на веранді була бурмістрова жінка, діти і инші домашні.

За що засуджено Сакка і Ванзетті.

Преса цілого світа розписується про справу Сакка і Ванзеті. Арґентині грозить у звязи з їх засудом ген. страйк. Найбільше протестують комуністи і соціялісти. В Москві, Ленінграді й инших містах відбуваються масові мітинґи, на яких осуджують присуд і взивається робітників усього світа, щоби не допустили до виконання присуду. Навіть Японія протестує. Поліція мусіла обсадити амер. посольство в Токіо. — Ще в квітні 1920. р. застрілено на вулиці міста Брейнтрі (біля Бостону) двох урядовців фабрики обуви й ограблено в них 16 тис. долярів. Коротко передтим в сусіднім місті доконано такого самого злочину. Поліція арештувала трьох підозрілих. Один із них виказав своє алібі — Сакко і Ванзеті не могли доказати, що тоді були деінде. Розправа почалася 1921 р. Після однорічної слідчої вязниці Сакко і Ванзеті станули перед судом присяжних у Ділтемі, який їх засудив на смерть дня 31. травня 1921. Оборонці старалися, щоби переведено ревізію процесу, але безуспішно. Засуджені від 6 літ сиділи в „келії смерти" біля електричного крісла. Сакко і Ванзеті не переставали твердити, що вони невинні. Один молодий португалець, засуджений за ріжні злочини, зізнав, що Сакко і Ванзеті невинні і що то він убив касієра в Бостоні. І так присуд відложено. Ґубернатор стейту Месечусетс особисто розглянув акти процесу і переконався про вину обох італійців, тому не помилував їх. Обох мали би покарати смертю дня 11. серпня ц. р.

Криваві демонстрації у Франції.

Париж, 7. серпня 1927.

В Ліль прийшло до бурливих комуністичних демонстрацій на знак протесту проти засуду Сакка і Ванзеті. Підчас демонстрацій прийшло до кровавих сутичок з поліцією. Бурмістр м. Ліль вислав до ам. амбасадора в Парижі телеграму, в якій просить помилувати Сакка і Ванзеті.

Виїзд пос. Патека.

Варшава, 7. серпня 1927.

Пос. Патек побуде у Варшаві до 15-го серпня. За той час конферуватиме зі Стомоняковим, членом колеґії комісаріяту закорд. справ, який по дорозі зі закордону задержався у Варшаві. З Варшави пос. Патек виїде на відпустку на Кавказ.

Маневри чорноморської фльоти

Варшава, 7. серпня 1927.

Аґ. Всх. повідомляє:

Нині зачинаються маневри чорноморської фльоти. Ворошилов у приказі підкреслює велике значіння тих маневрів, а то тому, що Анґлії не вдалося здобути союзників на Чорнім Морі проти СРСР. Ворошилов, покликуючися на історичні приміри, каже, що Анґлія спробує висадити війська на чорноморськім побережі, тому оборона того побережа чорноморською фльотою має рішаюче значіння для СРСР.

У Мінську згорів дім нар. господарства.

Варшава, 7. серпня 1927.

Аґ. Всх. повідомляє, що в Мінську згорів до тла будинок ради нар. господарства. Підпалили члени т-ва „Братя руського права".

Землетрус в Японії.

Льондон, 7. серпня 1927.

Півд. зах. Японію навістив сильний землетрус. Такого землетрусу не було в тій околиці на протязі 30 літ. Залізнича і телеґрафічна комунікація перервана. В місті Фукушіма завалилось богато домів. Було богато ранених. Землетрус відчуто і в Йокогамі.

Помож1м здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Яннії. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвале 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Памятайте, що всякі збірки на надгробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І. пов. на щадничу книжечку ч. 7910.

Організаційний рух.

Повітовий Народній Зїзд у Скалаті.

В неділю 31. серпня ц. р. в год. 2. пополудні відбувся в стодолі о. Онуферка Повітовий Народній Зїзд Національного Обєднання. Прибули делеґати громад у числі 100 осіб, між ними богато інтеліґенції. Сильно заступлене духовество. Зїзд відкрив річевою промовою голова Повітового Комітету п. Олександер Пісецький. Змістовий реферат про політичну організацію та програму партії виголосив д-р Степан Баран з Тернополя. Організацію партії пояснив п. Дмитро Ерстенюк, делеґат Центрального Комітету зі Львова. Зокрема вагу політичної організації для українців підчеркнув у своїй гарній промові д-р Василь Бачинський з Тернополя. В дискусії забирали голос селяни, інтеліґенти і священики. Зїзд покінчився вибором Повітового Народнього Комітету, в склад якого ввійшли пп.: 1) Олександер Пісецький — голова, 2) Михайло Кошобка, 3) д-р Авксентій Тригубчак, 4) о. Роман Зарицький, 5) о. Плакида, 6) Микола Хрупович, 7) Михайло Хрупович, 8) Дмитро Рудак, 9) о. Бачинський, 10) Ясеницин, 11) д-р Жуковський, 12) Микола Черкас, 13) о. Цурковський, 14) Іван Білик, 15) Степан Осадчук.

Повітовий Народній Зїзд в Турці.

В понеділок дня 1. серпня відбувся в годині 12. в полудне в салі філії Просвіти Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання в Турці над Стриєм. На зїзд прибуло 54 делеґатів 26 громад турчанського повіту, в тому значна скількість священиків і учителів. Зїзд відкрив короткою промовою голова Повітового Народнього Комітету адвокат д-р *Кондрат* і він представив теж звіт з внутрішньої діяльности Повітового Комітету. Реферат про політичне положення українського народу, про програму Національного Обєднання й організаційні завдання партії виголосив делеґат Центрального Комітету секретар Володимир *Целевич*. По рефераті виявилася оживлена дискусія, в якій забирало голос багато учасників і яка виявила значне заінтересування громадянства політичними справами. В дискусії забирали між іншими голос: *Панас В.*, який представив шкідливість комуністичної аґітації для нашого народу, *Ковальський М.*, Олекса *Северин* з Вовча, який представив грабункову господарку комісарів і здовжування при громадських виборах, О. *Канда* з Малинника, що вівав присутніх до згоди і солідарної праці для добра українського народу й ін. Обширні вияснення на ставлені учасниками запити і практичні поради уділював секретар В. *Целевич*. Опісля вибрано Повітовий Народній Комітет. У склад Комітету увійшли інтеліґенти і селяни. Головою Комітету вибрано адвоката д-ра Кондрата. Зїзд закінчив покликом до інтензивної праці новообраний голова д-р Кондрат. Є всяка надія, що політична праця в турчанському повіті піде інтензивно вперід.

НОВИНКИ.

— **Особисті вісти.** Наш артист п. Олександер Носалевич, баритон опери у Вісбадені, відвідав на кілька днів свою рідню в Галичині, в дорозі з Карльсбаду, де провів сезон для відпочинку. Нині відвідав він нашу редакцію, ділився враженнями з побуту на чужині і із своєї подорожі, і виявив велике зацікавлення музичним рухом на Радянській Україні. П. Носалевич нині відїхав назад до Вісбадену, де 12 починається новий оперовий сезон.

— **„Пріґельпатент" відживає.** Головного секретаря Українського Нац.-Дем. Обєднання Володимира Целевича засудило старосто в Жидачеві рішенням з дня 11 липня 1927 на основі § 11-го цісарсько-австрійського патенту з 1854(!) року на пять днів арешту з заміною на сто зол. гривни за промову, виголошену на вічу в Миколаєві над Дн. дня 10. грудня 1926 року.

— **Львівська хроніка.** На середині Личаківської вулиці біля костела св. Антонія опівночі бандит Сроковський зачіпив робітника Петришина і хотів його підстрілити і порізати ножем; на щастя, надійшов поліцай, який оборонив нападеного. — Під костелом св. Миколая найшли підкинену дитину. — На Знесінні злодії втікаючи залишили кілька клунків з краденим тютюном. — Нові дві спроби самовбивства: на вул. Колонтая 6 невідомий мужчина випив багато йодини, а на Джерельній 8 22-літня Марія Музичка теж випила якусь отруту.

— **Катастрофи.** В Австрії появилась комарі, від яких укушення померло кількох хлопців. — У Швейцарії великі бурі. — У Бидгощі згоріла велика фабрика олійних пальних матеріялів. — Амер. військ. аташе в Будапешті розбився, впавши з авта.

— **Політичні новинки.** Міжнар. Конґрес федерації професійних союзів у Парижі прийняв резолюцію, щоби зміцнити в робітничих організаціях пропаґанду в користь ґенерального страйку на випадок війни. — Радянський уряд рішив вибудувати в 1928 р. у центральній Росії 16 артилерійських фабрик при допомозі чужинних фаховців. — Є поголоски, що справа звороту Німеччині деяких її кольоній стає актуальною. — Російські монархісти в Парижі не мали нічого кращого до роботи як видрукувати кілька тисяч листівок Конерди, які вислали до Вильни для продажі.

— **Між небом і землею.** Нім. летун Рістіці, який робить спроби на апараті Юнкерса, вже підчас спроб дійшов до світового рекорду щодо довжини перелету. — З Ню Йорку вибирається в найближчім часі пять нових літаків через океан: до Риму, Парижа, Льондону, Берліна і пятий ще невідомо куди. — Два франц. летуни вибрались з Парижа до Ковна, з наміром не зупинятися у подорожі. — Франц. летун майор Вайс вибирається в окружний лет 10.000 км. вісьми етапами через Краків, Одесу, Ростів н. Доном, Казань, Москву, Варшаву та Прагу назад у Париж.

— **Польський захист для алькоголіків.** У Ґосцейові, біля Рогожна, (Познанщина), відчинили від 1. серпня захист для алькоголіків в усієї Польщі. Плата від особи денно 3 зол.; за це пацієнти дістають харч, мешкання, лікарську опіку і одяг на час побуту в захисті. Захист має різної розривки для пацієнтів: читальню, круглю, радіо. Зголошуватись до краєвого старосте в Познані, Алея Марцінковського ч. 29.

— **Пропащі листи.** Дирекція париської почти мала минулого року 5 міліонів предметів (листів, посилок) яких не могла доручити або звернути. Причина: або адресати виїхали або висилаючі не подали своєї адреси 2 міл. листів треба було спалити. Цікаво було би вести таку статистику, хоча би в найменших розмірах, у нас. Нпр. у нашій редакції нема дня, щоби не прийшов який лист із поетичною закарлючкою у формі підпису, тому, що висилаючий уважає свій підпис загально відомим. Ще частіше наші люди не подають у листі своєї адреси, так, що іноколи не можна на нього відповісти.

— **Літературний куток.** У ч. 214 „Праґер Прессе" з дня 5. н. м. находимо статейку присвячену такій маленькій літературній події як переклад трьох поезій чеського поета Карела Томана Д. Загулом у 4. ч. київського „Життя та Революція". Аналіза

цього перекладу є доказом як пильно стежать чехи за своєю літературою між чужинцями, навіть у деннику виданім німецькою. Автор рецензії стверджує, що переклад Загуля є поверховний, замість простоти, яку має оригінал — штудерно-натягнений, негарний з віршо-будовою оригіналу і його ідеями. Рецензія кінчиться запитом: „Як могло це все трапитись одному з найвизначніших поетів Молодої України, який недавно святкував ювилей своєї 20-літньої літер. діяльности з великою „помпою"? І після деяких прикладів приходить відповідь: „Імовірно поет не знав чеського оригіналу, а переклав поезії Гомана з нім. перекладу. З цього, сподіємось, матимуть українські перекладчики науку, що поезії краще перекладати з оригіналу". Таку науку прикро слухати на адресу одного з наших визначніших письменників. Та крім неї є ще тут і інша: що чужинці починають уже присвячувати нашій поезії більше уваги, ніж ми самі.

— **Ріжні рекорди.** Новий рекорд маршу установив француз Ліндер перейшовши 304 км. у 72 годинах. — Америк. аматор перегонових коней Прінгль має намір уживати замість джокеїв, малпи, тому, що вони лекші, зручніші та дешевші як джокеї. — Мечет в Накгоді (Східні Індії) має всі нові засоби сучасної техніки аж до мікрофонів, які дають змогу всім 16.000 вірним чути виразно богослуження. — Радянська рос. Академія Наук мала гарного секретаря: проф. Ліндене ра, який програв 34.000 державних рублів у карти; тепер його судять. — Населення Німеччини видало в 1925 р. 4 і пів міліярда мар. на алькоголь себто по 170 зол. річно на особу. — Директор одного фільмового театру в Берліні заангажував на ролі князів ошуканця Домелю, який ставав недавно перед судом за те, що довший час виступав як князь Вільгельм пруський. Внедовзі до ролі бандитів ангажуватимуть бандитів.

— **Жіночі рекорди.** В берлінськім університеті габілітувалась на доцента прикладної математики Гільда Полячек-Гайрінгер, відома з праць про рахунок імовірности та з ділянки теоретичної механіки.

— **Боротьба із спекою.** Нежданa велика цьогорічна спека спонукала неодного до ріжних засобів боротьби з нею. Прочитавши на цю тему статтю одного фахового лікаря та природника, подаємо нещасливим жертвам спеки кілька відірваних інформацій. Хто не хоче пітніти не повинен пити багато води: вода освіжує на мить і розбуджує нову спрагу, ще гіршу. Найбільше нерозумний середник проти спеки це мороженe, з огляду на воду в ньому і солодкий смак. Коли не можете його відректись, пийте воду бодай перед мороженим. Не піддавайтесь утомі від спеки знимаючи негайно ковнірик, обтираючи свій піт: коли піт сам спливає це найкращий спосіб прохолоди. Не лежіть годинами на сонці; у сонішних купелях треба гартуватись поволі; вони не приносять прохолоди. Кращу прохолоду як зимні купелі дають гарячі, а навіть пересиджування короткий час у кімнаті з гарячим сухим воздухом. До цього всього не шкодить силою волі вмовляти в себе, що спека не є така велика і думати про фйорди та ескімосів.

— **Знуджений король.** Румунський король Фердинанд помер. Згідно із династичною заповіддю королівську корону поклали на голову його 5-літнього наслідника Михайла. Дітвак небагато розумів ще, що це таке король. Слухняно потупцяв за мамою до парляменту на свято складення присяги. „Лейбгвардія" віддала честь рухом рушниць; у парляменті залунали оплески — все це подобалось дитині. Але коли президент і сенатори почали до малого промовляти з титулом „Ваша Величносте", малому урався терпець. „Мамо — каже він — вони називають мене Величносте („маєстате!"), чи я дістав нове ім'я?" „Ні, мій хлопче. Але ти тепер король. А короля треба називати з пошаною: „величносте". „Та, правда, мамочко, що все таки мені ще вільно бавитись?" Не знаємо, що відповіла на це зажурена мама. Але могла відповісти: „Певно, моя дитинко. Коли ми старі так бавимось у короля з тобою, чому би і тобі не було вільно?" А скільки дорослих королів бавиться все життя на престолі!

— **Ще раз відкритий Колюмб.** Від часу, як відкрили Америку, Европа не може погодитись з фактом, хто її відкрив, як і навіщо. Останніми роками література про винувателя цього лиха, Колюмба, зростає щораз більше. Ось маємо ще один новий твір про нього. Учений з Перу Люіс Ульоа приїхав аж до Барцельони з викладами, які зібрав у солідній книжці, для доказів, що Колюмб був катальонцем. Дійсно називався Кольом; був ватажком озброєного вітрильного корабля; корсарем на службі провідника катальонської революції, Рене Данджу, що в 1470 р. воював против короля Івана II.; у 1477 р. виправився до Ісляндії та Гренляндії. У Гренляндії найшов ідею шукати нової частини світа. Коли вернувся до Еспанії прибрав прізвище Колюмба і святе імя Христофа, щоби затерти своє темне минуле. В інтересі володарів Кастилії, які мали апетит на новевідкриті краї, було берегти псевдоніму Колюмба. З цього всього виходить одно: що не досить було відкрити Америку; треба ще нині відкрити самого Колюмба.

— **Світова всячина.** В Ауміле, біля Гамбурга, відчинили музей Бісмарка; зібрані там твори, автографи, фотографії і інші памятки по „залізнім канцлері". — Роковини смерти вбитого в день вибуху війни соціяліста Жореса святкували великими вічами по ріжних містах Франції; у деяких містах комуністи пробували вирвати соціялістам „право вшанувати народнього трибуна". — Пристань Данціга дістала півпята міл. дол. амер. позички і починає у вересні будову. — Югославії наслідком посухи грозить голод. — В Антверпії почались свята з нагоди 350-ліття уродин Рубенса. На виставку його образів спровадили всі його твори з найкращих музеїв: Парижа, Фльоренції, Льондону та інш. — Найбільша франц. фабрика авт Сітроен звільнила багато робітників наслідком економічної кризи. — У Дунаю біля Братислави найшли пляшку, а в ній записку: „Торговці живим товаром везуть мене до Константинополя. Грета Візнер, Відень, 17. липня 1927 р.".

— **З кіна.** У кіні „Палас" нова фільма „Жінка без серця" з Гльорією Свансон і комедія „Над безоднею".

Український Музей-Архів у Празі.

Поклик до українського громадянства.

Український національний музей-архів у Празі при Українському Інституті Громадознавства (засннов. У. Г. К. в 1923 р.) приймає в дар, на переховування та купує ріжні матеріяли:

1. З визвольної боротьби українського народу — революційної і військової спомини, документи, відозви, проклямації, мапи, пляни боїв, реляції, журнали боєвих подій, записні (польові) книжки, ріжні листування про бої та стан армії, щоденники, спогади, життєписи, некрольоги, перекази, козацькі і стрілецькі пісні, записки учасників і очевидців про події, про відношення місцевого населення до своїх і чужих військ, накази, обіжники, заклики, закони, універсали, грамоти, декларації, матеріяли, постанови, протоколи засідань, зборів, зїздів, запросини на засідання, паспорти, легітимації, перепустки, плякати, оповістки, програми урочистих свят, летючки, проклямації, ґазети й вирізки з них, журнали, брошури, блянкети й інш.; а також фотографії, малюнки, ілюстрації, схеми; гроші, грошові знаки, поштові марки, марки ріжних оплат і жертв; прапори, бунчуки, герби, зброю, зразки уніформу українського війська, відзнаки, ріжні значки, печатки, стемплі й інш.

2. Памятки української старовини й мистецтва.

3. Матеріяли до історії української еміграції — все, що освітлює життя еміграції та культурну й політичну її діяльність, а також відношення до неї народів, серед яких еміграція перебуває.

4. Відомости про українські памятки, що знаходяться в чужих державах (в музеях, архівах, бібліотеках, та по приватних руках) — зареєстрування їх та опис.

Щодо використування зібраних матеріялів і їх опубліковання, то Музей-Архів керується лише волею жертводавців-власників і додержується виданих Музеєм-Архівом зобовязань щодо хоронення матеріялів у тайні й інш. Музей-Архів видає зацікавленим особам справки про поляглих вояків і померших на еміґрації (на основі тих матеріялів, що вже зібрані в Муз.-Архиві). Муз.-Архів звертається з проханням до громадянства про надсилку до Музею-Архіву відомостей про поляглих у боях, у повстаннях, чи померших на еміґрації; для тої цілі Муз.-Архів виготовив спеціяльний „Листок Поляглого", який розсилається у необхідній скількости примірників. Музей-Архів звертається із закликом до всіх установ та організацій, що зліквідовані й закінчили свою діяльність, передати до Муз.-Архіву свої архіви. Музей-Архів вірить у співчуття цій важливій національній справі всього україн. громадянства без ріжниці земель і політичних поглядів. Для перегляду і встановлення вартости матеріялів при Музею-Архіві працює наукова колеґія й учених фахівців. До цього часу Музей-Архів зібрав до 50.000 ріжних матеріялів.

Адреса: Praga [illegible], Serikova ul. 4/3. Чехословаччина.

ДИРЕКЦІЯ МУЗЕЮ-АРХІВУ.

На українську культурну станицю.

На Народній Дім у Холмі

Зложили далі: 55) *Д-р Іван Куровець* (Львів) — 25 зол. і кличе: д-ра Станислава Полянського і д-ра Річинського — лікарів у Володимирі Волинськім; д-ра Яворовського, лікаря в Ковлі, д-ра Шевченка, лікаря в Радивилові і д-ра Полохайла, лікаря в Любачеві — всіх на довільну суму; 56) о. *Степан Онишкевич* (Купновичі) — 5 зол.; 57) *Ярослав Колтунюк* (Львів) — 5 зол.; 58) *Інж. Корнелля* (Львів) — 5 зол.; 59 і 60) *Д. Курінний* — 5 зол. і *П. Пуйло* — 5 зол. (обидва з Ковля) і кличуть: Сотничука (з Тараканова), Косидла (з Ужинця), Сася (з Перемилівки) — усіх з Дубенщини; 61) *Мих. Геник* (Печеніжин) — 5 зол.; 62) *Ів. Панталюк* (Львів) — 5 зол. і кличе: Ем. Константиновича (Сянік), Стефу Василевичівну (Поточиська), д-ра Вол. Константиновича (Трускавець) і д-ра П. Палійчука (Львів).

Датки слати на адресу адміністрації „Діла".

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

☦ Посмертні згадки.

Евгенія з Любовичів Чубатова, вдова по бл. п. о. Юрію, б. пароховi Будилова, упокоїлася в Жукові к. Бережан дня 23. липня ц. р. по довгій і тяжкій недузі, в 68 році життя. Покійна була жінкою великих чеснот, взірцевою матірю й доброю громадянкою-патріоткою. Тлінні останки перевезено дня 26. липня 1927 до Острова к. Тернополя, де спочили в родинній гробниці Любовичів.

ОПОВІСТКИ.

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Войнилів:
9.VIII. Циганка Аза.
10.VIII. Воскресення.
11.VIII. Ой, не ходи Грицю.
13.VIII. Діти Агасвера.
14.VIII. Запорожець за Дунаєм.

До Українських Інвалідів. Український Центральний Комітет подає до відома всіх Інвалідів б. Армії Української Народньої Республіки, які стали інвалідами наслідком військової служби у цій армії до 1921 року, незалежно від їх державної приналежности, що згідно з розпорядком президента Річипосполитої Польської з дня 10 червня 1927 року (Ден. Уст. з дня 18. VI. 1927 року ч. 54, артикул 475) остаточний речинець подачі прохань в справі закваліфікування їх на сталі інвалідські допомоги кінчається 18-го червня 1928 року. Прохання необхідно складати з доказами про ранення та військову службу до Українського Центрального Комітету (Варшава — Подвале 16). Прохання, зложені після 18 червня 1928 року не будуть полагоджені. — *Комітет.*

Позір Тернопільщина! Місяць Українського Студента. Виділ Т-ва Прихильників Освіти у Львові подає до відома українському громадянству тернопільського воєвідства, що згадане воєвідство рескриптом Ч. БП. 5231 з дня 11-го липня 1927 р. дало дозвіл на переведення збірки на допомогу студентству в Тернополі в день 21-го вересня, а в цілому воєвідстві від 1-го до 30-го вересня. Умови такі: 1. Особи, що мають переводити збірки, мусять мати „доводи особісте" і поіменну леґітимацію, видану Т-вом Прих. Освіти, як теж потверджений відносним старостом відпис дозволу на збірку. 2. В кожній ґрупі, що буде переводити збірку, одна особа матиме лісту з числом і печаткою Т-ва Прих. Освіти, в якій кожна пожертва має бути записана чорнилом або чорнильним олівцем через жертводавця, а на випадок, коли той неграмотний, через когось з збираючих у присутности жертводавця. 3. Т-во Прих. Освіти має вислати після збірки протоколи й звіт з збірки до воєвідства. 4. Вислід збірки має бути на протязі двох тижнів проголошений у пресі. Всі студенти тернопільського воєвідства до праці, бо від того залежатиме ваше життя через цілий рік. Де нема студентів, зволить взяти справу в свої руки хтось з старших громадян. Мусимо допомогти нашим студентам! Адрес То-ва Прих. Освіти — Львів, Супінського 21.

Подяка.

Вп. п. Д-рові Мальчикові Александрові зам. при вул. Лоцкого 8, за скоре і уміле виличення з тяжкої недуги нашої доньки, а також за ніжну опіку, складаємо цею дорогою найщирішу подяку.

Львів, 5. серпня 1927. *Р. А. Зарет.*